

Előfizetési árak helyben és vidéken

Egy évre . . .	12 korona
Félévre . . .	6 korona
Negyedévre . . .	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

Megjelenik vasárnap és csütörtök reggel

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Pefőli-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények küldendők

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Találkozunk Filippinél.

A munkapárt hivatalos lapja, az „Ujvidéki Hírlap” vasárnapi számában ismét megfujta a régi harci kürtöt, amelynek hangját oly jól és rég ismerjük és amelynek elkoptatott melódiája változatlanul marad a régi nóta: az *ellenfelet alábecsülni*.

Nem is olyan régen, nincs annak néhány hete sem, amikor az „Ujvidéki Hírlap”-ban a kereskedelmi és iparkamarai választások ötletéből, a választás előestéjén azt olvastuk egyik választási cikkében, amelyben ugyancsak megfujta a régi, kopott harci kürtöt, hogy a másnapi választás *ismét egyhangu* lesz és mi: a függetlenségi párt botrányosan megbukunk.

Másnap a függetlenségi párti *Krón Richárd* kapta a *legtöbb* szavazatot és a másik jelölt: a szerb radikális párti *Mikin* csak néhány szavazattal volt kisebbségben.

Ügylátszik kedves lapársunk, amely munkapárti hivatalos voltát tulságosan szigorúan veszi, a fáktól nem akarja látni az erdőt és *egyhangu* győzelemnek jelez egy választást, amely 24 óra múlva az ő bukásával végződik.

Vasárnapi számában is, — nem okulva a közelmúltból — csak úgy foghegyről beszél a függetlenségi pártól és bennünket elparentálva, azt írja, hogy a városi polgári párttal való együttes szervezkedésünk a függetlenségi párt alkonyát jelenti, mert pártunk nem képes megállani a maga lábán.

Ha ezek a sorok *felfelé* íródtak, hogy az atyuska: Khuen-Hédervary olvashassa, hogy Ujvidéken pozdorjává zuzták a függetlenségi pártot és ma már az egész város lábainál hever, miként azt viszont két három év előtt városunk jelenleg országgyűlési képviselője megírta Andrassy Gyula grófhoz intézett és az alkotmány pártból való kilépését és a függetlenségi pártba történt belépését jelentő levelében, hogy *Ő volt akkor viszont az utolsó 67-es Ujvidéken*, — ugy nem volna kifogásunk ezen *telfelé* írott cikk ellen, de ha lapársunk ezt az ujvidéki közönséggel is elhítenni kívánja, úgy jólértesültségét a következőkben kívánjuk helyreigazítani:

1. Ujra hangsúlyozzuk, mikép a *Városi polgári párt* szervezkedéséről írott két rendbeli cikkünkben határozottan kiemeltük, hogy a *függetlenségi és 48-as párt szervezetét változatlanul* fenntartja és ez a városi pártbeli szervezkedés nem vonatkozik a függetlenségi párt városán kívüli *akciószabadságára*.

2. Megirtuk az okokat, amelyek miatt nem „*cégéri*” változtattunk, hanem a politikát a városházánál kikapcsolva, politikai pártállásunk érintetlen hagyásával városi párttá csoportosulunk, hogy a torony alatt megdöntve a pártkereteket, együttesen dolgozhassunk a város polgársága javára, — kirekesztve az eddigi ütköző pontot: a politikát.

3. Hogy nem jelenti ez a városi pártalakulás a *függetlenségi párt alkonyát*, arra csak egy üzenetünk és válaszunk van, *hogy mi maradunk, akik voltunk, és leszünk, amik vagyunk*: a városházán kívül *függetlenségi és 48-as pártbeliek* és ennek hathatós kifejezése-képen alig várjuk az alkalmat, hogy mint *függetlenségi és 48-as párt* az országgyűlési választásokon a *függetlenségi párti jelölt mellett* sikra szállhassunk. Szóval, kedves lapársunk, legyen nyugodt, mi még *találkozunk Filippinél*.

A mi az U. H. azon állításait illeti, hogy „erősen mérsékeljük ellenzéki szellemünket” és lényegesen közeledni iparkodtunk az uralkodó párthoz, — végül, hogy fontosabbnak tartjuk a torony alá mindenáron bejutni mint a zászló becsületét, — ezeket a nagyképű frázisokat igen egyszerűen tudjuk megcáfolni, mert ellenzéki szellemünket *politikai* kérdéseknél legkevésbé mérsékeljük, erre egyetlen bizonyítékot is elegendőnek tartunk: a röviddel ezelőtt lezajlott városi közgyűlések egyikét, amikor az obstrukciót *elítélő indítvány* ellen fejtettünk ki hathatós ellenállást és amikor az ott lefolyt zajos jelenetek a legjobb cáfolatát képezik — az ellenzéki szellem erős mérséklésének.

Hogy a munkapárt szónokainak tünnetőleg helyeseltünk — az gazdasági ügyekben lehetett, amikor a munkapárt a függetlenségi párt többsége idején az általunk kezdeményezett és tervezett intézményeket a befejezés stádiumába juttatták, vagyis magyarul: amikor a mi programunkat valószínűsítették meg.

Végül, hogy mi nem tartjuk fontosabbnak a torony alá való bejutást, mint a zászló becsületét, — ezt a súlyos és sértő vádat felháborodva utasítjuk vissza, mert mi maradtunk függetlenségiieknek, amikor meg is buktunk és nem követtük a munkapárti óriások példáját, akik elveiket úgy változtatták, mint mások az ingüket.

És leszünk függetlenségiiek, még akkor is, ha azok, akik ma kövekkel dobálnak, újra és megint függetlenségiiek lesznek.

A munkapárt választási módszere.

Az erőszak jegyében.

Ellenőrzés nélkül.

Sokszor szóváltottuk a *Határőr* hasábjain azt az eléggé el nem ítélt, inparlamentaris eljárást, hogy a mai többség az igazi munka elvégzésére hivatott *törvényhatósági albizottságokba* a törvényhatósági bizottság *ellenzéki tagjai közül* egyet sem választott bele és ezzel a polgárság akaratát: hogy mint ellenzék ellenőrizzük a többség munkáját, — megakadályozták, lehetetlenné tették. Nem hiúságból tartjuk sérelmesnek ezt a szokatlan eljárást, de az egész világon minden testületnél az a szokás, hogy az ellenzék ellenőrző jogát és kötelességét lehetővé teszik, — csak a mi városházánkon, a munkapárt többsége idején nem engedik meg, hogy belenézhesünk a dolgok mélyére.

Eddig távol állott tőlünk a gondolata is annak, hogy ez a feltűnő mellőzés azért történik, mert nem megy minden úgy, ahogy kellene, de ami most a decemberi választás előkészítése körül végbement, az a legerősebb bírálatot van hivatva kiváltani és érthetővé teszi, hogy miért nem kell ellenzéki ember az albizottságokban, miért kellett minden ellenzékét az igazoló, a bíráló és egyéb politikai bizottságokból kizárni.

De átadjuk a szót magának az eseményeknek, ríktóan festik le azok a mai többség választási módszerét, a mely ellenőrzés nélkül az erőszakosság jegyében fogamzott meg.

A választók névjegyzékét a *központi választmány állítja össze*, mely jegyzéknek egyik eredeti példányát a levéltárban őrzik, a másik ugyancsak eredeti példányt dr. Várnay Ernő kir. közjegyző irodájában helyezték letétbe.

Anélkül, hogy dr. Várnay Ernő közjegyzőnél levő eredeti példányon bármi változást is eszközöltek volna, az igazoló választmány két nappal ezelőtt tartott ülésében a másik eredeti példányon oly lényegbe vágó változtatásokat eszközölt, amely ellen már most felemeljük tiltakozó szavunkat és azt jogtalannak és törvénytelennek tekintjük.

Kétségtelen joga az igazoló választmánynak, hogy az egyik kerületből a másikba átköltözködött választókat áthelyezhesse, vagyis ha valaki a választók névjegyzékében az I. kerületben lakott és azután — mondjuk — a III-ba költözött, azt az I. negyedből áttegye a III. kerületbe, vagy ha valaki elhalt, elköltözött Ujvidékről, azt a választók névjegyzékéből kihagyja!

De nincs meg a joga az igazoló választmánynak, hogy a városrészt, utcát, amely évtizedek óta az I. vagy második kerülethez tartozott, nem tudjuk, mi okból, az V. kerülethez tartozónak mondja.

Az igazoló választmány ezen nagyvási betegsége sérelmes, mely ellen jogorvoslattal fogunk élni.

A tisztviselőtelep új keletű telepítés, de 3 év óta a második kerülethez tartozott, ott szavaztak tavaly is és 3 évvel annakelőtte a községi választásoknál, de a Darányi szőlő-

telep évek hosszú sora óta az I. negyedhez tartozott, ott gyakorolták a telepen lakók választói jogukat.

Az igazoló választmány most pedig kimondotta, hogy a tisztviselőtelep és a Darányi telep lakói az V. kerülethez tartoznak, vagyis Járek és a külterület választóihoz.

Ténybeli bizonyítékokkal fogjuk megcáfolni, hogy erre az igazolóválasztmány nem volt feljogosítva, ez túlkapás és az őt megillető jogkör törvénytelen túllépése.

A város 1909. évben jóváhagyott szervezeti szabályrendeletének 279. §-a félreanyagározhatlanul kimondja:

„Ezen fejezet rendelkezései szempontjából *belterületet* képez a következőkben leírt körön belül fekvő terület:

„... (kihagyva a kihagyandókat) ... a sertéshizlalók végéig, innen az új kórháztelek futaki uti végpontjáig, innen a honvédligetnél levő vasuti átjáróig.“

Tehát fenálló és törvényerővel bíró szabályrendelet azt mondja, hogy a tisztviselőtelep és a Darányi telep a belterülethez tartozik, hogy merté tehát azt az igazolóválasztmány az V. kerülethez, a külterülethez csatolja?

Evek hosszú során át a szőlőtelepek külterületet képeztek, külterületen pedig nem kell építési engedély. A városi tanács egy konkrét esetről kifolyólag kimondta, tekintettel a város arra történendő fejlődésére, a szőlőtelepek belterületnek tekintendők és az építettni szándékozóknak építkezési engedélyt kell kérniük.

Az építési szabályrendelet 2. §-ának 8. pontja ugyanis kimondja, hogy a külterületen létesítendő építkezésekhez építési engedély nem kell.

A tanács tehát belterületnek mondotta ki és mi jogon meri az igazoló választmány azt megint külterületté súlyosítani?

De ha ez sem elég bizonyíték igazunk mellett, szóljon maga a törvény, mely azt mondja, hogy:

„... a belterület ott határos a külterülettel, hol az összefüggő házsorok végződnek“

Mint hogy az összefüggő házsorok elnyulnak a második vasuti átjáróig is, úgy az belterület.

Hogy meri az igazoló választmány mégis külterületnek mondani?

De végére tartottuk a legfőbb érvet. Az új adótörvény értelmében kétféle háadó van: a belterületen házbéradó, a külterületen házosztályadó.

Ezen adótörvény intézkedései szerint a kataszteri vörösvonalról egy kilométernyi körzet a belterülethez tartozik.

Az újvidéki kataszteri vörös vonal szerint az óbecsei vasuti síneken túl a futaki uton levő Beeskeházi-féle ház, a Duna felé pedig a budapesti vonal sinein túl fekvő Pulizák-féle ház még a belterületbe esik, tehát a jóval magasabb házbéradó elbírálása alá esik.

Amikor magas adókról van szó, akkor belterület, amikor választásokról van szó, akkor külterület. Így bannak az újvidéki polgárokkal?

A dolog lényege az, hogy a tisztviselőtelep és szőlőtelepek lakói így az V. kerülethez tartozván, csak a III. kerületben szavazhatnak, amiáltal egy egész sor magyar szavazó csak a szerb negyed választásában vehet részt.

Nem kutatjuk, hogy az így jogaikban korlátozott polgárok milyen pártállásúak, — egész véletlenül nagyrésztben függetlenségek, — de az tény, hogy rajtuk sérelem esett, mely ellen már most felemeljük tiltakozó szavunkat és az igazolóválasztmány határozatát, nemkülömben a közgyűlés előrelátható jóváhagyó határozatát meg fogjuk felebbezni és előre óvast jelentünk be az ezen választói névjegyzék szerint megejtendő választás ellen.

Szóval, kezdődik az erőszak, a régi kipróbált fringiók előkerülnek a lomtárból és tán sikerül ilyenekkel a választást a javukra eldönteni.

Semmi féle trükk nem használ, sőt ami javunkra lesz, látni fogja a polgárság a több-

ség harcmodorát, még jobban fog tőlük elfordulni és diadalra segíti a polgárság igazáért harcoló polgári pártot.

Csak rajta! Elő a többi jól ismert gyerekekkel! Nem félünk tőlük.

A polgárság itéletét el nem kerülhetik soha!

Értsék meg: soha!

Az újvidéki városi polgári párt alakuló gyűlése.

Hatalmi eszközök felhasználása nélkül, mellözve az ilyenkor elkerülhetetlenül szükséges és azért megszokott házról-házra járást, kapacitást és rábeszélést, de mellözve a falragaszokat is, meg a sok hü hóval csalogató reklámozást, egy, két nappal előbb kibocsátott egyszerű levelezőlapon való rövid meghívó, illetve értesítés talpra állította a város függetlenül s önállóan gondolkozó polgárságot és népgyűléseken is ritkán látott nagy szamu választó közönség gyűlt egybe e hó 19-én a lövölde helységeiben, hogy részt vegyen az újvidéki városi polgári párt megalakulásában és helyeslő beleegyezését adja az új pártnak igazán munkát jelentő nagyszabású programjához. A megjelent 200 polgár egytől-egyig választó polgár — nem választó egyetlen egy sem esdített ide — se nagy szám jelentőségét mindenestire fokozza azon körülmény, hogy ugyanazon időben még több helyen tartottak népes összejövetelek és gyűlések; az izr. hitközség, a telepések, a szocialisták ugyanekkor szinten üléseztek. A megnyilvánult általános érdeklődés mindennél ekesebben bizonyítja, hogy élénken él a város polgárságában annak tudata, miszerint szükség van rá s itt az ideje, hogy a város igazi fejlődését, anyagi és szellemi téren való haladását békóban tartó áldatlan politika gyökerestől kiirtassák a közgyűlési teremből, arról a helyről, ahol egyes egyedül a város közös érdekében, közjáváért folyó egyetértő, valivetett szorgalmas munkának van jogosultsága. Az egyetértő, békés és közös munkának lehetőségét célozza az új pártalakulás s ha másért nem, már ez az egy ok magában elég arra, hogy az újonnan megalakult pártot s ennek munkaprogramját igaz és őszinte lelkesedéssel fogadja a város minden polgára, bármely politikai párthoz tartozzék különben. Mert a fejlődésnek indult városunkat az országos és a torony alatti politika megfojtja, megöli, ellenben a munkaprogramba felvett intézményeknek könnyen eszközölhető létesítése nagygyűlése, hatalmassá és boldoggá teheti, azzá teszi.

Az ülést általános éljenzés között Dr. Adámovich István volt orsz. képviselő, ügyvéd nyitotta meg, aki örömmel üdvözlö az oly nagy számban megjelenteket s megköszönve a támogatást, rá mutat arra az elégedetlenségre, melyet a városházán uralkodó s a város haladását megakasztó pártpolitika szül. Ez az általános elégedetlenség kell, hogy új irányt szabjon mindazoknak, kik e város haladását komolyan akarják. Közhelyesítés közt mutatja ki, hogy mindaz, ami eddigelé a város fejlesztése érdekében történt, a korábbi polgári párttól eredt: új eszmék, új intézmények sehol sem láthatók, régi eszmék és intézmények nyerne befejezést s a munkapárt tevékenysége abba merült ki, hogy a közterhek emelése mellett új hivatalok létesültek s rokonok vagy kortesszolgálatok jutottak hivatalos állásba. Miután röviden jelezte, mi indította az új párt előkészítő bizottságát egy új tervezet és program kidolgozására, közszükségnek mondja, hogy újból megteremtessék a polgári párt, mely a város fejlesztési munkáját a polgárokkal bizza mert miként Szeged polgármestere igen helyesen mondotta: ha vonalat húzunk a térképen, úgy azt látjuk, hogy ami állami intézmények vannak, mind e vonal felé esnek, a vonal alatt semmi sem jut. Amink van, saját erőnkkel létesítettük s ha gazdaságilag szép, nagy várossá akarjuk fejleszteni Újvidéket, hiába várunk segítséget felülről, saját, közös és valivetett munkával kell e város előrehaladását lehetővé tenni s ezt célozza a megalakítandó új polgári párt.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után Dr. Madveczky Imre, az előkészítő bizottság tagja következőkben fejtette ki az új párt megalakításának szükségességét:

Tisztelt választópolgárok!

Újvidék város törvényhatósági bizottsága választott tagjainak felerészre a törvényhatósági bizottságból az év végével kilép, mert hat esztendővel ezelőtt, a választópolgárok kitüntetett bizalmából kapott mandátuma lejár.

Ezen oknál fogva a polgári köteleesség parancsoló szava december hó folyamán ismét a választási urnákhoz szólítja Újvidék város választópolgárait, hogy sűrű soraikból titkos szavazás útján kiválasszák ama polgártársakat, akikkel a törvényhatósági bizottság megüresedett helyeit újabb hat esztendőre betölteni szándékolják.

Amilyen szép, éppen olyan nehéz feladat ez mindama polgároknak, akik választói jogosultságukat, e jog értékének teljes ismerésében, komolyan és lelkiismeretesen, — mondhatnók — tisztességesen gyakorolják.

Mert hiszen akkor, midőn a hívó szóra szavazataikkal a választási urnákhoz járulnak, amellett, hogy a polgárnak egyik díszítő jogával éneke, egyszersmind legéletbevágóbb érdekeik jövő sorsa felől is döntően határoznak.

Ilyen körülmények között csak természetes, hogy mielőtt a nagy nap, a választás napja elérkezik, a választópolgárság szokásos mindennapi életküzdelmé kissé megcsappan, soraikban itt is, ott is új csoportosulások támadnak, melyeknek célja azon kérdés körül forog: hogyan sáfárkodik a választópolgárok városi képviselete a városházán, mindnyájunknak közös javai körül, városunk közügyeinek törvényhatósági bizottsági kezelése alkalmával.

Mikor mi a választási mozgalmak küszöbén zárlót bontunk, azt akarjuk, hogy e csoportosulásoknak határozott és becsületos irányt adjunk és azokat alkalmas, de mindig törvényes módon megszervezve olyan mederbe tereljük, melynek határai között haladva a legcélszerűbben és a legigazságosabban alakulhat ki választópolgártársainknak abbéli akarata, amely szerint a ránk következő hat esztendőben Újvidék város közügyeit a város közgyűlési termében gondozni és kezelni akarják.

S ha valaha, úgy éppen most látjuk mi annak a szükségét, hogy a decemberben lefolyó törvényhatósági bizottsági tagválasztásoknál mentül jobban megszervezve és felvilágosítva járuljanak városunk választópolgárai a választási urnák elé.

Tekintsünk csak városi közéletünk akármelyik területére, mindenütt nem az állandó előrehaladást, hanem a biztos visszafelé forduló eredményező jelenségek özönével találkozunk.

Mindezt szerintünk az okozta, mert befészkelte magát a városháza falai közé az országos pártpolitika rossz szelleme.

Növeli e végtelenül nagy bajt, hogy a pártpolitika eme jogosulatlan térfoglalása kicsepott a pár évvel ezelőtt szép fejlődésnek indult gazdasági és művelődési életünk széles területeire is s mert ott azt eredményezte, hogy a legtisztább gazdasági és művelődési kérdéskörből is pártpolitikai tökélet kovásolt, ezáltal egyrészt a kiáltó bajok melegágyává kezdenek atalakulni gazdasági és művelődési özszes intézményeink, másrészt határozottan elmarad számos, új, régen óhajtott gazdasági és művelődési intézménynek megfelelő létesítése.

Látván városunk közigazgatási, gazdasági és művelődési állapotainak ezt az elposványosodását, mi azt gondoljuk, hogy azoknak egészséges irányban való megváltoztatására a legelső alkalmas lépést akként tesszük meg, ha akkor, midőn Újvidék város választópolgárai a decemberi választások alkalmából választási harca készülnek, a küzdelemben részt vevő pártok kialakulásánál végképpen kiküszöböljük az országos pártpolitikai szempontok érvényesülését és mellözve a létező országos politikai pártok szerint való csoportosulást, a melyeknek működését mi pusztán az országos jelentőségű mozgalmakra kívánjuk szorítani, a harchoz való sorakozásnál egyedül az Újvidék város közigazgatási, gazdasági és művelődési újjászületésére törekvő pártmozgalmak-

nek keltezését ismerik el jogosultnak, csupán csak az ily szellemű pártmozgalmakat fogadják el pártfogásukra érdemesnek.

Mi arra, hogy a ránk váró választások ily vigasztaló körülmények között folyjanak le, megteesszük az első lépést s a decemberi választások alkalmából megalakítjuk a „Városi polgári párt”-ot.

Megalakítjuk erős meggyőződéssel, nagy lelkesedéssel s azzal a bizó reménységgel, hogy pártunkat már az első fellépése alkalmával is fényes diadalhoz fogja juttatni Ujvidék város polgársága.

Mind ezt mi nem önmagunk jobb boldogulásáért kívánjuk.

Kívánjuk városunk jobb sorsra méltó közönsége érdekében.

Ennek megedönthetetlen bizonyítékaul szolgáljon az a kimerítő program, melyet a „Városi polgári párt” amellet, hogy a városi ügyekben hadat izen minden országos pártpolitikai törekvéseknek, — követendő célul maga elé kitűzött.

Mert ezenkívül mit akar még a „Városi polgári párt”?

A polgári párt programja.

Dr. Medveczky Imre után Mayer József lépett az elnöki asztalhoz, ki a következőkben ismertette az új polgári párt nagyszabású munkaprogramját:

Megkívánjuk, hogy úgy a városi tanács, mint a város összes tisztviselői menten minden pártérdektől tisztán és mindenkor és egyedül a város érdekét szem előtt tartva intézzék a város ügyeit és emancipálódjanak attól a — sajnos — szokássá vált sérelmes eljárástól, hogy befolyásoltatni hagyják magukat a mindenkori többség politikai partállásától.

A lelklismeretükön kívül se többség, se más befolyás ne irányíthassa elhatározásukat.

A város tanácsa és tisztviselőkara az egész város polgárságáé, pártállás, nemzetiségi és vallási különbség nélküli és így karosnak tartjuk a mindenkori többség azon eljárását, hogy a tanácsi szavazatokat ugynevezett *lettári szavazatoknak* kívánja tekinteni.

És míg ez a köztudatba megy át és a praktikus életben érvényesülni tud, a legjobb ellenszernek a *törvényhatósági bizottsági tagok* számának *szaporítását* tartjuk, annál inkább, mert ezáltal igazán a város adóttízető polgárságának akarata jut érvényre, melyet a jelenlegi kisszámú törvényhatósági bizottságnál a városi tanács 18 szavazata igen gyakran majorizálni tudott.

A városi polgári párt az *általános, egyenlő, községenkénti titkos választójognak* a híve, követeli ezt az országgyűléstől nemcsak az országgyűlési választások szempontjából, de *szükségesnek, jogosnak és sürgősnek* tartja, hogy minden nagykoru polgárnak joga legyen városi képviselőtestületének megalakításánál szavazatával a város ügyeinek irányítására közvetve befolyást gyakorolni.

Követeli a városi polgári párt, hogy a város törvényhatósági bizottsága az 1886. évi XXI. t. c. 124. §-ának megfelelőleg, — Ujvidék város törvényhatósági bizottságának 1906. évi február hó 1-én 13/1906. sz. a. hozott közgyűlési határozatában kifejezésre jutott akarata értelmében is, — *kiegészíttessék*, helyesebben a törvényhatósági bizottsági tagok száma az 1886. évi XXI. t. c.-nek megfelelőleg *felemeltessék*. Mert hivatkozott törvény szerint *kétségtelenül megilleti*

AZ UJVIDÉKI VÁROSI

J ó d o s

GYÓGYFÜRDŐ

és

VIZGYÓGYINTÉZET

T É L I

É V A D J A

megkezdődött.

Jól fűtött, csukott

folyosók és

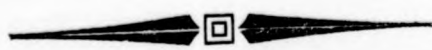
FÜRDŐHELYISÉGEK

Minden meghülés

ellen megvédik a fürdőző

közönséget.

Prospektust

Bármily nyelven

kivánatra küld

A FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

Ujvidék városát is az a jog, hogy a legutolsó népszámlálás adatai alapján, minden 250 lélek után egy törvényhatósági bizottsági tagja legyen, ami a jelenlegi 84 törvényhatósági bizottsági taggal szemben a törvényhatósági bizottság tagjainak számát közel *140-re fogja felemelni*.

Helytelen s igazságtalan volt, hogy eddig is távoltartattak a törvény által joggal szaporítható bizottsági tagok a törvényhatósági ügyek intézésében való részvételtől. És ha eddig meg is történt a hiba, amelyet a régi polgári párt 1906. február hó 1-én tartott közgyűlésen szóvá is tett és ez iránt indítványt adott be, de amelyet a városi tanács eddig elposványosított, úgy most az illetőket továbbra joguktól megfosztani nem szabad engednünk és pártunk törvényhatósági bizottsági tagjai által eziránt a legközelebbi városi közgyűlésen indítványt adunk be.

A *tisztviselők választásánál* a jelenlegi állomány feltétlen respektálását követeljük, vagyis nemzetisége és vallása miatt senkisémet legyen kizárva az állásából, vagy akadályozva előmenetelében.

Ezzel párnuzamosan szívesen belemegyünk a *tisztviselők fizetésének* oly végleges rendezésébe, mely nekik a tisztességes, gond nélkül megélhetést biztosítják, úgy, hogy egész idejüket csakis a városnak szenteljék, de kívánjuk, hogy ennek ellenében a felesleges állások sürgősen megszüntetessenek és az ebből elért megtakarítások a tisztviselői fizetések rendezésére fordíttassanak.

Harcolni fogunk *Bács-Bodrog vármegye* kettéválasztásáért, melynek nagy fontosságát nem is kell bőven fejtegetnünk. Kívánjuk Bács-Bodrog megye kettéválasztását: Bács megyére és Bodrog megyére, egyiket a jelenlegi székhelyvel: *Zomborral*, a másikat *Ujvidék* székhelyvel, melyre városunk szerencsés természeti fekvése, rohamos fejlődése, fejlett ipara, kereskedelme, lüktető élete, mindenképen predestinálják.

Az országgyűlés aligha zárkozhatik el ezen jogos kérelmünk teljesítése elől, miáltal Ujvidék Délmagyarországnak nemcsak kereskedelmi emporiuma, hanem egyuttal legvirágzóbb városa lenne. Jogos kívánságunk teljesítése esetén óriási számú közintézménnyel gazdagodnánk, miáltal nagyszámú tisztviselői karral népesedve városunk lakossága még jobban ide összpontosítaná a Dél-Bácska lakosságának az életét.

Ettől függetlenül a legszélesebb mozgalmat kívánjuk megindítani, hogy a *Máv. Ujvidéken üzletvezetőséget* létesítsen. Budapest, Szeged, Zágráb és Temesvár oly messze esnek tőlünk és a bő vasuti hálózattal befutott Délbácskától, hogy már ez okból is szükséges egy *bács megyei üzletvezetőség* szervezése, melynek székhelyül, minihogy Szabadka alig egy kőhajításra van a szegedi üzletvezetőségtől, más bács megyei város aligha jöhet tekintetbe, mint Ujvidék, hol a vasuti átfutó forgalom az ország e téren legélénkebb városainak vasuti forgalmával vetekszik.

Kívánjuk és megsürgetni fogjuk a *személy-és teherpályaudvar* különben is tervbevett kibővítését, mert úgy a személypályaudvar szűk volta tarthatatlan, míg a *teherpályaudvar* lehetetlen állapota

direkte megbénítja e város különben lük-tető kereskedelmét és iparát.

A város törvényhatósági bizottságának a kötelessége, hogy úgy a közgyűlésen, mint a kebeléből alakított közigazgatási bizottságban ezeket a lehetetlen állapotokat szóvá tegye és ezeknek sürgős orvoslását a legenergiusabban követelje.

Harcolni fogunk a *szegei kereskedelmi és iparkamara* kettéválasztásáért. A törvény biztosítja nekünk a módot, hogy ha egy kamara költségének viselésére alkalmas kereskedelemmel és iparral birunk, azt meg is csinálhassuk.

De a törvény minden írott betűje mellett, sőt az ellen is meggyőző és döntő súlylyal bír a latban: *városunk kereskedelmi és ipari fejlettsége*.

Kulcsolt karokkal nézzük, míg ezen joggal megillető kívánságunkat is más város harácsolja el előttünk? Ujvidéknek követelünk külön *iparfelügyelőséget* és igazságtalannak és mostohának tartjuk az állam eddigi elbánását, hogy ilyen intézményeknél *mindenkor* mellőzte *Ujvidék* érdekeit és rólunk mindenkor megfeledezve, mintha *Ujvidék* a magyar térképen se volna.

Az állam eddig Ujvidékről tudomást sem vett és a mi e határszéli városban létesült, azt e város amerikai szeilemű polgárságának áldozatkészsége teremtette meg.

Míg külföldön a határszéli városok az állam becéző pártfogását élvezik, addig Ujvidéknek a saját lábán, a saját erejéből kellett létéért, fejlődéséért keserves munkát harcolnia és ma már egy kulturváros követelésének egész súlyával léphetünk az állam elé és kívánhatjuk, hogy tudomást vegyen rólunk.

A népiskolák a régi szokáshoz híven *felekezeti*ek maradjanak s mi a hitfelekezetek anyagi támogatásában a sokfelekezeti város polgársága közti szép egyetértés fentartását, sőt fejlesztését látjuk biztosítottnak és ápolni akarjuk városunk nemzetiségeivel való testvéries egyetértésünket.

Állami kulturintézményekkel kell e város támogatását és fejlődését lehetővé tenni.

Az állandó dunai hid a város óriási anyagi készségéből a megvalósíthatás stadiuma felé közeledik. Csak nem találunk e kérdésben is zárt ajtókra az államnál, melynek kötelessége lenne ilyen kulturintézménnyel ilyen parciális országos és helyi érdekeket istápolni.

Most, hogy a kormány néhány új *egyetem* létesítését határozta el és pedig Debrecenben, Pozsonyban és Szegeden és minthogy e három város közül az első kettő eddig *jogakadémiával* rendelkezett, úgy, anélkül, hogy nevetséges, vagy jogtalan kívánsággal állnánk elő, azt kívánjuk, hogy e két most megszűnő *jogakadémia* közül egyik *Ujvidékre* kerüljön.

Egy kötetre való érvet lehet mellette felhozni, ellene egyetlen egyet sem.

Hogy a mellette szóló érvek közül csak néhányat említsünk, Ujvidéken jelenleg is 1500-1800 diák jár középiskolába.

Bosznia-Hercegovina annektálása folytán kívánatos, hogy onnan, mint Horvátországgal való szoros viszonyunk

folytán innen is, minél több a hazájában közszolgálatot vállaló jogászt magyar főiskolában neveljünk, hogy így megismerkedvén a magyar joggal, ifjuságunk legszebb éveit vendégszerető hazánkban eltöltvén, hazatérve pionirjai legyenek a magyar kulturának és mennél több és szorosabb kapcsolattal legyenek hozzánk fűzve. Ha idejében meg nem ragadjuk az alkalmat, hogy Bosznia és Hercegovina ifjuságát a mi szféránkba vonjuk, akkor ismét magyar pénzzel, magyar katonák vérével szereztünk Ausztriának egy újabb provinciát.

Ujvidék határszéli, végvidéki nemzetiségeklakta város, itt van a magyar-honi szerbség főszékhelye, itt futnak össze a szerbség kulturális szálai és így jogos és meggyőző erővel jön latba a kívánságunk, hogy Ujvidék jogakadémiát kapjon, mert minden érvnél is hatalmasabb az a hazafias és okos nemzetiségi politika, hogy Ujvidéken, hol az ország egyetlen gör. kel. szerb. főgimnáziuma van, ott állíttassék fel egy jogakadémia, hogy a szerb nemzetiségi diákok Magyarországon folytassák főiskolai tanulmányaikat, melyet rendkívül meg fog könnyíteni, ha eddig megszokott körükben, velük beszélni tudó, de amellet hazafiasan magyarul érző lakosság közt folyathatják főiskolai továbbképzésüket.

Jelenleg is közel 150-200 horvátországi és boszniai diák látogatja a két főgimnáziumunkat és ha a jogakadémiát Ujvidék részére megszerezni tudnók, úgy ezek száma megkétszereződnek.

Ami a *jogakadémia* létesítésének anyagi részét illeti, azt az adott viszonyok folytán felette olcsón lehetne elintézni.

Az új főgimnázium felpitése folytán felszabadul a régi főgimnáziumi épület, melyet e célra lehetne és kellene átadni.

A jogakadémia létesítését tehát magasabb állami érdekek és kedvező épületi viszonyok teszik lehetővé.

Hasonlóan meghoznók a kellő áldozatokat egy Ujvidéken létesítendő *ipari felsőiskolára* is.

Felépítendőnek tartjuk az ujvidéki *állandó színházat*, mely kulturintézmény létesítéséhez még Andrássy Gyula gróf volt belügyminiszter 80 ezer korona hozzájárulást ígért meg. Az állandó színházépület ingyenes hajlékot adna a magyar és szerb szintársulatoknak és az ezáltal megtakarítandó évi 4500 korona színházi segélyt a színházépület törlesztésére kívánnók fordítani.

A hidsáncoknak átvételéből nyerendő óriási tőke egy részéből *kulturpalotát és muzeumot* lehetne csinálni és ilyen kulturpalotákkal meg lehetne kezdeni az állandó hidhoz vezető új városnegyedet, hol ilyen közintézmények előnyösen befolyásolnák a magánosok építési kedvét.

A szépművészet érdekében is kell áldozatokat hoznunk, melyhez első lépésnek tekintünk *szobroknak* állítását, amelyek az új városzabályozási terv szerint kihasítandó új terek legszebb díszei és ékességei lennének.

Fel kell állítani, itt az ország déli csucsán Kossuth Lajosnak szobrát és

érobe kellene önteni és megörökíteni Mária Terézia szobrát, aki városunknak a szabad királyi városi jelleget adta.

Gazdasági téren var azonban reánk a legnagyobb feladat.

A város egyre szaporodó szükségleteivel és kiadástöbbleteivel szemben új jövedelmi forrásokról kell gondoskodni, melyeknek legnagyobb hányadát az *állandó dunai hid* létesítésével birtokunkba jutott sáncok értékesítése tenné ki.

De a városunk adósságainak racionális konvertálásával is tetemes megtakarítást érhetünk el, amely számításaink szerint ötven év alatt oly óriási összegre rugna, hogy abból számos közintézményt lehetne a közjó javára a polgárság újabb adófilléreinek igénybevétele nélkül csinálni.

De súlyt kell helyeznünk a városi földek gazdaságosabb kiaknázására. A *régi fűzfaerdő* kiirtásával és annak szántóföldek céljaira való kihasználásával nagy és kitűnően jövedelmező eddig kiaknázatlan földterülethez jutna a város. A törvény által megkivánt erdőterület az ebből busásan kielő jövedelemből jóval olcsóbban volna mint másutt megszerezhető és a földművelésügyi minisztérium hozzájárulása igen könnyen kijárható.

A szőlőtelepeket *örök áron* kívánjuk eladni és ezzel egy rég huzódó és mindenképpen jogos szociális kérdést vinnénk dűlőre, de az eladásból befolyó pénzeket *újabb földterületek vásárlására* kívánjuk fordítani és ezzel a város határát kibővíteni.

A szőlőtelepek terméseinek egyöntetű és a polgárság érdekében való jobb értékesítést előmozdítandó, *állami* vagy *városi borközpont* létesítését kívánjuk, melylyel párhuzamosan nagy súlyt helyezünk egy *vincellér és kertészeti* iskola létesítésére, mely a városi kertészettel kapcsolatosan volna létesíthető.

De fejleszteni kívánjuk az immár nagyhirű *zöldség és gyümölcs piacunkat* is, melyhez az első lépés egy *vásárcsarnok* rég hangoztatott eszméjének megvalósítása volna. A régi megígért *téli kikötőre* való aspirációnkat továbbra is teljes terjedelmében fentartjuk.

Kívánjuk az összes utcák és a *városba vezető országutak* fokozatos kikövezését, ugymint azt az utadóalap megengedi és arányosan, hogy minden városnegyedre jusson minden évben egyformán új utcaburkolat.

Kérelmezni kellene újabb csapatoknak Ujvidékre való helyezését, mely célra szükséges új kaszárnyához megszavazzuk a költségeket, annál is inkább, mert azok a hadsereg által fizetendő *bérszszegből* bőven megtérülnek és amellet városunk gazdasági életét tetemesen emelné.

Helyesnek tartanók, tekintettel Ujvidék óriási gabonaforgalmára, Ujvidéken létesítendő *gabonatözsde*. A *gyáripár* racionális fejlesztésével, bizonyos szükséges áldozatok árán is részben szépen megindult, de utóbbi években teljesen megakadt *gyártelepítési* folyamatot leg-hathatósabbán kell támogatni és elősegíteni, annál is inkább, mert Ujvidék kiváló természeti fekvése predestinálja arra, hogy nagy *gyáriparral* rendelkezünk.

Szociális intézményeink szaporítása érdekében *haladéktalanul* megcsinálendőnek véljük az általunk rég sürgetett *munkaházakat*.

Élet és vagyonbiztonságunk érdekében legsürgősebben megvalósítani akarjuk az önfeláldozó önzetlenséggel dolgozó **önkéntes tűzoltóegyesületünk** mellett a **városi tűzoltóság** szervezését és egy **mentőosztály** létesítését.

Ami a **vizellátás** kérdését illeti, arra a tapasztalatra jutottunk, hogy a majd 100 ezer koronát felemésztett próbafurások nem eredményeztek kellő minőségű vizet. Minthogy Ujvidék **ivóvízszükségletét** a meglévő és már létesítendő mélykutakból igen jól lehetne ellátni, sürgősen megoldandónak kívánjuk a vizellátási kérdést egészségügyi és ipari szempontokból, mert elviselhetetlen állapot, hogy a csatornák öblíthetetlenek, az utcák hétszámra locsoltatlanok maradnak és az által a tüdővész és a többi fertőző betegségek bő tápot kapnak.

De a hirneves ujvidéki konyhakeresztetünk sem fejlődhetik a vízkérdés sürgős megoldása nélkül és iparunk mindinkább érzi a vízkérdés megoldásának tovább el nem odázható hiányát. Vagyonbiztonságunk pedig a vízhiány miatt direct veszélyeztetve van és csak szerencsének tekinthetjük, hogy ennek folytán elhárítható tüzkatasztrófák ennek a sürgős létesítésére nem kényszerítettek.

Hogy Ujvidék ipari fejlettségének ország-világ előtt kifejezést adhasson és arról tanúságot tehessen, külföldi mintára egy **ugynevezett Ujvidéki hét** elnevezéssel minden évben szeptemberben **iparkiallítás** létesítését kívánjuk, melylyel kapcsolatosan gyümölcskiállítás is létesíthető és ezen egy hétig tartó kiállítások vonzóerejének emelésére és főleg Bács megye és Szerémség közönségének bevonása érdekében egy hétig tartó látványosságok egész sorozatát (lóverseny, repülőnap, színház, hangversenyek, galamblovászat, sportünnepek, regattaversenyek st.) kívánjuk létesíteni, ami Ujvidéket új és bő kereseti forráshoz juttatná és amellyel széles körben megismertetné ipari fejlettségünket és gyümölcsterményeink kiválóságát.

Mint szórakozási és köztisztasági létesítmény szerepelhetne a wieni Gänsehäufel mintájára a révháznál a kamenicai szigettel szemben létesítendő **ugynevezett Strandfürdő**.

A **legelődíjak** méltányos megállapítása mellett kívánjuk, hogy a fennálló törvények és miniszteri rendeleteknek érvény szereztessek és a legelődíjakból befolyó összegek apaállatok beszerzésére és fentartására fordítsassék.

Ezek volnának nagy körvonalakban a közel jövő teendői, melyek Ujvidéket Délmagyarország legszebb, legfejlettebb és legvirágzóbb kulturvárosává fejlesztenék.

A felsorolt új jövedelmi forrásaink, okos és gazdaságos és amellyel elsősorban takarékos városi politikával mindezt a város közönségének érzékenyebb és nagyobb megterhelhetése nélkül lehet megcsinálni.

Kétségtelen, hogy ennek a programnak a megvalósításához pénz kell, de ezt a programot mi csak fokozatosan kívánjuk megvalósítani, hogy az minden rázkódtatás nélkül történhessen. A fedezetet ezen intézményekhez egyfelől a fokozatosan létesített intézmények jövedel-

méből, másfelől a város népességének természetes szaporodása folytán az adóalanyok száma nagyobbodik, — miglen a közigazgatási költségeket a mai mederben kell tartanunk.

Az előterjesztett program egy egészében, mint minden egyes részletében igen élénk helyeslésre és elismerésre talált s az a körültekintő gondosság, minden részletre kiterjedő figyelem, melylyel e program készült, minden szónál ékesszólóbban amellyel tanuskodik, hogy az ily program mellé sorakozó polgári pártoknak nincsenek, nem lehetnek önző, pártpolitikai céljai, tömörülését és működését egyesgyedül a város jól felfogott érdekeinek felkarolása és előmozdítása, a város jövő nagyságának megalapozása és minden téren való haladásának biztosítása irányítja.

A program ismertetése után dr. Lustig Nándor emelkedett szólásra, hogy a polgári párt megalakulásának célját ismertesse. Midőn a polgári párt megalakulásáról van szó — ugymond — első sorban az az emberi indok vezette az előkészítő bizottságot, hogy önmaga felett önmaga rendelkezék. Ma a polgárság nélküli az önrendelkezési jogot, szabadságot és kedvet. A mai rendszer abban esősosodik ki, hogy néhány ember uralkodik és rendelkezik a polgárság felett s ez ellen a polgári párt sikra kíván szállani, hogy a polgárság maga tanuljon gondolkodni s önmaga sorsa felett maga rendelkezék. A közvetlen haszon mellett, hogy nem bizunk néhány ember okosságában, az a haszon is nyilvánvaló, hogy a program idővel lassankint megvalósul, mert megvalósítható, mert egyetlen pontja sincs, melytől nem lehetne várni a város fellendülését, gazdasági, anyagi és kulturális haladását, áldozatkészség, újabb pótdadók, a polgárság újabb megterhelhetése nem kívántatnak, mert hisz a program szerint létesítendő intézmények újabb jövedelmi forrásokat nyitnak és biztosítanak. A függetlenségi és 48-as párt a városi biz. tagok választása és a városi ügyek intézése körül követendő eljárásban lemond önállóságáról és városi ügyekben nem kíván mint politikai párt működni, hanem közóhaj és közérdek parancsolja, hogy a pártpolitika szűlde küzdelmek és elválasztó ellentétek szűnjenek meg a közgyűlési teremben, ahol mindezeket félretétve, kizárólag a város haladását és fellendülését biztosító közös, egyetértő munkának van helye. Nem gáncsol, de elismerést érdemel a függetlenségi párt, midőn a város érdekeit tartva legfőbbnek, azt akarja, hogy a polgárság maga intézze sorsát, úgy hogy Ujvidék városa minden polgárának jólétét és boldogulást nyújtson. Hogy a pártpolitika mennyire tulateszi magát a polgárok önrendelkezési jogán és szabadságán, mai jelölésével a legeklatásabb módon bizonyítja a munkapárt, mely szűkkeblű pártérdektől vezetve, a polgárság érdekeit figyelmen kívül hagyva, annak megkérdése nélkül járt el. Örömmel csatlakozik a polgári párthoz és indítványozza, hogy mondassék ki a párt megalakulása.

Miután a megjelentek egyhangú helyesléssel magukévá tették az indítványt, dr. Adamovich István határozatilag kimondja az ujvidéki városi polgári párt megalakulását.

A közóhajnak engedve, dr. Hadzsi Koszta emelkedett még szólásra, aki a szerb radikális párt nevében kijelenti, hogy a program nem állott még rendelkezésükre, de a párt tanulmányozni fogja, hogy a saját magatartását megállapítsa s ha volnának külön nemzetiségi kulturális kívánságai, azokat közölhessék. A maga részéről kész örömmel csatlakozik a polgári párthoz, mert programja megfelel a város érdekeinek. Minthogy a magyar törvényhozás teret enged az egyes autonómiáknak önmaguk ügyeinek megfelelő fejlesztésére, a mai közügyek irányítása, fejlesztése pedig ellentétben áll a természetes fejlődéssel, bizton reméli, hogy a szerb radikális párt, mint az autonóm eszmék híve, fel fogja karolni a polgári párt programját, mely a polgárságnak biztosítja önrendelkezési jogát és szabadságát.

A tisztikar és bizottságok megválasztása.

A polgári párt ügyeinek intézésére következő választások ejtettek meg:

központi elnök: Dr. Adamovich István.

I. ker. **elnök:** Lovrekovich Ferenc, Dr. Fischer Henrik.

II. ker. **elnök:** Balla Árpád, Dr. Lusztig Nándor.

III. ker. **elnök:** Adolf Henrik, Dr. Kovács Bódog.

Titkárok I. ker.: Dr. Medveczki Imre, Dr. Nagy Ferenc, 2. Kincses Endre, Mayer József, 4. Rainer Rezső.

Pénztárnokl. ker: Ludvig József, 2. Varga György, 3. Róth Károly.

Vezérő bizottság: I. Apró György, Berceller Lipót, Czervész Alajos, Gály József, Gabrovits Mihály, Gógös Árpád, Irsay Antal, Krón Richárd, Paul Keresztély, Róka János, Szücs Nándor, Dr. Várnai Ernő, Dr. Vermes Imre, Wachtl Imre, Zaubauer Agoston, 2. Bulics Pál, Dr. Engelberger Agost, Fűry Imre, Gold Béla, Herger Agoston, Johnson Alfred, Lenkey Imre, id. Lobenstein Károly, Mak J. N. Szabó István, Pekló B., Simon Gy. Sörös Mihály, Szabó Lajos, Szekeres Bálint, Varga Béni, Zsiros István. 3. Forgács Benő, Lerch Adolf, Lerch Róbert, Szalay Lajos, Végrehajtó bizottság,

Morócz Ignác, Milla Ferenc, Henler Péter, Staitz István, Gabrovits Illés, Tallósi Fábrián, Orosz Mihály, Lenkes István, Takacs Sándor, Róka Imre, May József, Varga Lajos, Stein Dávid, Löwi Adolf, Fisztrits Károly, Földi Lajos, Tomanec Pál, Szlivka József, Teringer Péter, Szirony János, Lehra Koszta, Zimicz János, Dr. Hauska Márton, Jankovits Pál, Kőezian József, Ugrencs Ferenc, Orosz Albert, Erdős Lajos, Fürjes János, Horváth Lukács, Dincser István, Péterváry Sándor, Epstein Gyula, Mókus József, Kres István, Gubanicz József, Czolits Antal, Kócsis M., Paunovits Ferenc, Faeser Mihály, Ceiner L., Tóth András, Anika András ifj. Mudroch János, Brükner Gusztáv, Brüll Fülöp, Berlekovits István, Mihájlovits Fülöp, Guszek I. Nagy László, Szilák Pál Fábriai István, Augsberger József, Marinello Ferenc, Varga Lajos, Ganay Mihály, Szabó Sándor, Nyiri András, Szabó György, Szabó Ferenc, Mátyás Fábrián, Fülöp Antal, Gógös Ignác, Barsony István, Baksa József, Barcal János, Szekeres Imre, Geisler Ferenc, Herger Agoston, Kojov Ottó János, Kott József, Nagy András, Pap Sándor, Ökrész András, Pászt G., Somogyi András, Szondi Gábor, Sörös Lajos, Bernhart Vilmos, Babi Péter, Bartók József, Balaton Illés ifj. Harman János, Kincses F., Jakab János, Krabesz Ferenc, Szakács Gy., Szimon Vilmos, Szabó Gyula, Szabó Péter, Tallósi Sándor, Idei Illés, Mojsze Péter, Juhász Jenő, Ökrész Vince, Kiss Lipót, Kiss István, Illés Antal, Hinterlang Mihály, és Gábris János.

HIREK.

— **Erzsébet napja** vasárnapra esvén amikor a r. kath. templomokban gyászmise nem tartható, az Erzsébet királyné emlékünnepe más nap, nov. 20-án tartatott meg. A belvárosi r. kath. templomban megtartott gyászmisén a hatóságok, hivatalok és mindkét nemű laikus ifjuság vettek részt, utána pedig az iskolákban gyászünnepélyek tartattak.

— **A polgárságot meg sem kérdezték.** Régi szabadelvűpárti erőszakosság, melyet a munkapárt is átplántált berkeibe, hogy a polgárságot **sem mibe se** veszik azt, csak **szavazógépnek** tekintik, melyet a választás előtt felhuznak, a szájába valamit beledobnak és az automata elkialtja magát, hogy „eljen a munkapárt.” Ugyanezt a szégyenletes **sem mibevevést** láttuk a vasárnap általuk megejtett jelöléseknél, hol a polgárságnak **beleszólást sem engedtek**, hanem összejött 10—12

elnök, alelnök, titkár és miután egymást köcsönösen jelölték, még néhány jelöltet neveztek ki és ezt a névsort közlik a néppel, a jó szavazókkal, hogy ezek a jelöltek, ezeket ők is jelölteknek kiálthatják ki, de rájuk mindenképen szavazniok kell. A nép, az isten adta nép pedig segítse be őket a torony alá, hová a **polgárság megkérdezése nélkül kívánnak belejutni.** Türi ezt Ujvidék népe, hogy őt csak a szavazáshoz hajtsák fei?

— **Mikor is lesz a választás?** A törvény az év végét jelöli meg mint a megtartandó képviselőtestületi választás időpontját és amint értesülünk, a törvényhatósági bizottság többsége december közepére tervezi a választás kitűzését. Mi csak örömmel látunk, ha a választás napját **mielőbbi** dátumra tennék, mert az ellenzék teljesen készen áll a megvívandó csatára, amelyből munkapárti óriások szavajárása szerint hirmondó se kerül ki közülünk. És ha mégse gondolunk reszketve a kimondott halálos ítéletünk végrehajtására, ez csak azért van, mert a polgárság, amelyet a munkapárti vezérkar a jelölésnél meg se kérdezett, viszont a munkapárti vezérkart nem fogja megkérdezni, hogy kire szavazzon?

— **Kitüntetés.** Pusibrk Vazul ny. főgimn. igazgató és Plávsics Gábor, gyógyszerész a montenegrói III. oszt. Jovanovics Mihán szerb főgimn. tanár pedig a IV. oszt. Daniló rendet kaptak.

— **Sok az eszkimó.** A csaló Cook, a jeles Peary még el sem érték az északi sarkot és Ujvidéken mégis több az eszkimó, mint a fóka. Látjuk a munkapárti jelöléseknél. Aki- ket nem szorítottak bele a listába — és arra igényt tartottak, most duzzognak, lármáznak, köpködnek — és a végén megbékülnek. Jel- szó marad a régi: schweigen und weiterdienen.

— **Az ellenzék még nem jelölt.** A „városi polgári párt” az ellenzékiek erős tábora, jelölését csak december hó elején fogja meg- ejteni, mert mindenképen tájékozódni kíván afelől, hogy kit akar a polgárság bizalmával kitüntetni és az egész párt összességére, tehát a vele érző **polgárságra** ruházza azt a csak őt megillető jogot, hogy jelöltjeit maga vá- lassza ki. Amilyen általános megütközést kel- tett a munkapárti végrehajtóbizottság által kinevezeti „jelölés”, annyira megnyugtatólag fog hatni az ellenzéki polgárságra, hogy csak az ő megkérdezésével és akaratából történik az ellenzék jelölése és abba minden **párttag- nak egyformán lesz beleszólása.** Nem úgy mint munkapártiaknál!

— **Térdre.** . . . Itt vannak ők: a ki- nevezett jelöltek és a polgárságnak fennma- radt a joga, **ügynökököt akarhatni.** De beszél- jen maga a kinevezési okmány:

- I.
1. Siebold Adám,
2. Urbán Ignác,
3. Menrath József,
4. Megyessy Ferenc,
5. Mayer Oszkár dr.
6. Hoffmann Miksa,
7. . . . (szabad!)

(Pályázní óhajtok „Hú leszek” jelige alatt a 2. postahivatalnál „Poste restante” adják be kérvényüket!)

- II.
1. Dr. Gál Ödön,
2. Dr. Freund Ede,
3. Linaries Vilmos,
4. Gerich István,
5. G. Szabó István,
6. Herzog István,

Nines mit hozzátennünk, legfeljebb a polgárságnak lesz belőle mit elvennie.

— **Esküvő.** Holeczinger József temesvári kereskedő e hó 18-án vezette oltárhoz Farkas Lajos vaskereskedő kedves, szeretetreméltó leányát: Jolánkát.

— **Régi de aktuális vicc.** Az Erzsébet kávéház és a korzó vasárnap délután hason- litott egy-egy méhkaszhoz: csoportok alakultak, melyek hol halkán, hol hangosan suttoztak és tárgyalták a jelölést és a csoportokból is kihallatszott néhány akarnók panaszos feljaj- dulása, mert nincs a **tizenhármak** közt, aki- ket jelölteké neveztek ki. Egyik-másik tul- hangosan süvített bele a légürbe. Erről jutott eszünkbe a régi zsidó vicc. Egy hitközségben rabbit választottak. Az egész hitközség, mint egy ember a rabbi mellett foglalt állást, csak egy becsületes suszter volt, ki ellene ordított és kiabált, hogy neki nem kell a rabbi. A rabbit bántotta az egyhangúságot megzavaró disszo- nans hang. Elneve a suszterhez és kérdi: mi- ért van éppen maga ellenem, amikor az egész hitközség mellettem van?

— **En sem vagyok a rabbi ur ellen,** — válaszolta a böles suszter, — de ha nem ki- abálnék, nem tudnák az emberek, hogy a vi- lágban vagyok. És így most mindenki rólam beszél.

Nana! Mintha a viccet testté öltötték volna! A duzzogók csak nem azért duzzog- nak, hogy megtudja a világ, hogy ők is ezen a rongyos sárteken vannak?

— **Kaszinói estély.** A magyar Kaszinó legközelebbi estélye december hó 2-án, jövő hét szombatján lesz; a műser kimagasló pont- ját Dr. Mayer Oszkárné Forrai Ferike fellépte képezi, aki minden eddigi fellépte alkalmával magával ragadta a közönséget.

— **Tizenhárom.** . . . A babonás, a félős, az ideges emberek rossz jelnek, **rossz omen- nek** mondják, hogy a munkapárt vasárnap a 14 helyre csak 13 jelöltet nevezett ki. A 14-ik hely szabad! Tessék pályázní rá! a 13-as szám általában nem rokonszenves, pláne vá- lasztásoknál és a babonás emberek már bal- jósolatokat tesznek: **kár volt tizenhármat jelölni.** Kár! Igazán kár! Kár volt egyálta- lán jelölni!

— **Mükedvelők előadása.** Az ujdéki atletikai klub múlt vasárnap a Kovács-féle nagyszálló vigadó-jában táncal egybekötött mükedvelői előadást rendezett, mely jól sike- rült. Színre került: „A próbaházasság”.

— **A belügyminiszter** az 1903. é. VIII. tc. 5. §-ában nyert felhatalmazása alapján B. Bodrog vármegyei Szond és Palona nagyköz- ségeket az **ujvidéki** m. kir. határszéli rendőr- kapitányság hatósági területébe bevonta.

— **Esküdtek kisorsolása.** A kir. tör- vényszék mint esküdbíróság előtt f. é. decem- ber havi VI. ciklusban tartandó tárgyalásokra kisorsoltattak, még pedig rendes esküdtekné: Csóre Mihály, Schönberger Henrik, Orosz János, Zambauer Ágoston, Marer József, Nyiri András, Nagy Lajos, Csóiba Ferenc, Dr. Lud- rői Mihály, Balaton Illés, Malesics András, Láptiz Imre, Juhász Gergely, Futó Imre, Hoffmann Lajos, Lederer Lajos, Fodor Lajos, Ninkov Pál, Bulics Pál, Szondi Gábor, Dr. Wagner Vilmos, Mikics József, Vajda Dezso, Török József, Mózer József, Profuma Vilmos, Dietzgen Gábor, Fürst Miksa, Fejős Márton; helyettes esküdtekné: Braun Péter, Weisz Adám, Erdős Lajos, Tóth Dávid, Metzger Lőrinc, Klein Vilmos, Abrányi József, Bog- dánovits József, Kiss István, Wahl János.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Városi törvényhatóságunk ma esütörtök, november hó 23-án d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek napirendjére 9 tárgy van kitűzve ezek között vár. terület elidegenítése iránti kérvények, a közkórház 1910. é. zárszámadá- sai, az állandó és mozgó sorozó bizottság tagjainak megválasztása, a tvh. biz. tagválasz- tások iránti tanács-javaslat és a tvh. biz. ta- gokat választók 1911. évre érvényes névjeg- zék betérjesztése.

— **Haladó község.** Csurog község kép- viselőtestülete elhatározta, hogy a Bácsföldvár felé, valamint a főtériől a templomig vezető utcákat aszfalt burkolattal látja el. Ennek kié- pítésével a magyar aszfalt rtg. bizatott meg 67.593 kor. költséggel.

— **Áthelyezés.** Kerék József titeli jb- telekkönyvezető a módosi járásbíróshoz helyezett át.

— **Repülő nap Szabadkán.** Csermák kitűnő aviatikus, aki legutóbb Aradon, Nagy- váradon és Belgrádban szépen sikerült repü- lési gyakorlatokat tartott, engedélyt kért és kapott Szabadka városi tanácsától, hogy 3 héten belül repülőgyakorlatot tarthat. Az idegen származású aviatikus megelőzendő, Szárits János szabadkai aviatikus e hó 27-én, jövő va- sárnap teszi meg repülő gyakorlatait.

— **Miniszterhez.** Az állandó dunai híd ügyében hétfőn délután Matkovits Béla főispán, Szlezák Lajos dr. orsz. képvis., dr. Demetrovits polgármester, Urban Ignac mészaki tan. Grossinger J., Balassa Henrik, dr. Königstäd- ler, dr. Szvinyárev törv. biz. tagok Budapest- re utaztak, hogy a keresk. miniszterrel az ál- landó dunai hídhoz az állam hozzájárulását kérik,

— **Liftek, amelyek nem lehetnek vészthozók.** A szabadkai új városházán múlt héten 3 felvonó helyeztek el, amelyeknek az az előnyük, hogy szerencsétlenség nem történhet akkor sem, ha a sodrony kötelek elszakadnak. A felvonó házikót ugyanis, ha a kötelek elszakadnak, automatikus fékek aka- dályozzák meg a lezuhanásban.

— **Káty község munkája.** A szomszéd- os Káty község új, agilis jegyzője, Városov Mihály lázas tevékenységet fejt ki, hogy a község évtizedes mulasztásai póteláttassanak s a község haladásnak induljon. A jegyző buz- gólkodása következtében a község elhatározta, hogy összes utcáit téglajárdával látja el, a községet csatornázza, orvoslakot, ovodát, szegényházat és járványkórházat épít.

— **Zentan** új egyesület alakult: a zentai tisztviselők egyesülete, melynek célja azon eszközök megválasztása és kihasználása, ame- lyek segítségével az általános drágaság ellen védekezhetünk.

— **Sikkasztás és váltóhamisítás.** Jen- decz Fülöp kiskéri lakos a szenttamási takar- ékpénztár kárára, melynek pénzbeszedője volt, sikkasztást és váltóhamisítást követett el. Jendecz volt a szenttamási takarékpénztár kiskéri mindenese, aki nemcsak ügyfeleket szerzett az intézetnek, hanem ő küldte be a takarékpénztárhoz a leszámítolandó váltókat is. Évek hoszu során át élvezte ugy a takar- ékpénztár, mint a kiskéri lakosok bizalmát, amelylyel azonban utóbbi időben rutul vissza- élt, amenyiben nemcsak százával gyártotta a jómódu kiskéri lakosok nevére a hamis váltó- kat, hanem a kezére bízott pénzeket is elsik- kasztotta s a megújított váltókat újból leszám- itoltatta. Midőn a takarékpénztár gyanu alapján nyomozni kezdett és rájött a turpi- ságokra, Jendecz szökni akart, de idejében el- fogták és a kir. ügyészségnek adták át. Az okozott kár több százezer korónára tág.

— **Ürmös kedvelőinek.** A börtörvénynek megfelelően készült valódi karlócai ürmös kapható Wachtl Imre kádármesternél (Petőfi utca) még pedig Ujvidéken 1 és 1/2 lit. üve- gekben, vagy 50 litertől felfelé Karloóczáról szállítva. Az ürmös jó minőségéről kezeskedik Wachtl Imre annál inkább, mivel valódi kar- lócai burgundi vörös borból készült; az árak mérsékeltek. 3-6

— **Hagymakivitelünk** a külföld csekély érdeklődése miatt ezidőszent igen lanyha. Az ár 15 korona, amit annak kell tulajdoni- tani, hogy most az olasz és hollandiai clesó vöröshagyma nyomja kiviteli piacainkon az árakat. Foghagymánk hosszú idő után a külföldön most valamivel jobb áron kél el, szivesen fizetnek érte (elsőrendű árúért) 20 koronát. De a kivitel még mindig igen csekély.

— **Magyar sör kitüntetése Turinban.** A Kőbányai Polgári serfőződe a turini világ- kiállításán a legmagasabb díjjal, a Grand Prix-vel lett kitüntetve. Ezen világhírű sörgyárunk méltán büszke lehet e kitüntetés- re, mert Turinban a világ leghíresebb sör- gyárai adtak egymásnak találkozót.

— **Uj rend a telekkönyvi hivatalokban.** Székely Ferenc igazságügyminiszter rendeletet adott ki a telekkönyvi hivatalokban nyerhető értesítés idejének megállapítása tárgyában. Eszerint a telekkönyvi hivatal a felek részére köznapon 10—12 óráig, vasárnap és ünnepnapon 9—11 áll nyitva. Olyan napokon, amikor a vidéki jogkereső közönség tömegesebben szokta folkeresni a telekkönyvi hivatalait (heti és országos vásárok napjain), a telekkönyvi hivatal a felek részére 9—12 óráig kell nyitva tartani. A telekkönyvi iktató, mint eddig is, változatlanul hétköznapon 9—11 óráig, vasárnap és ünnepnapon 9—11 óráig áll a felek részére nyitva. Ez a rendelet az évi december hó 1-én lép életbe.

Magyar telepesek Boszniában. A Magyar Kurír írja, hogy Belyina község mellett Boszniában, amely a Száva és a Drina között van, egy kiküldött kormány bizottság alkalmas helyet keres háromszáz magyar földműves-család letelepítésére. A telepítést hirtelenről megkezdik.

Csurog, izr. hitközség tagjai — írja levelezőnk — abból az alkalomból, hogy Günez Hermann zentai rabbi a munkácsi izr. hitközség rabbijává választott, m. hét szombatján, nov. 18-án nagyszabású bucsu banketet rendeztek a csurogi kaszinóban. Günez Hermann a csurogi izr. hitközségnek 8 év óta állandó hitszónoka volt s ezen idő alatt a csurogiak tiszteletét és nagybecsülést vívta ki, tiszteletüknek kívántak kifejezést adni, hogy még egyszer ünnepelhesék a távozt.

Budapest szálloda Szeged, Aradi u. 6. (Tisza nagyszálloda függeléke.) Bejárata Klauzál téri villamos vasut megállójától. Udvari szoba személyenként világitással és kiszolgálással K. 1.60 Utcái szoba személyenként világitással és kiszolgálással K. 2.40. Ugy az utcái, mint az udvari szobák tiszták és világosak. A környékbeli közönség kedvelt szállója. 3—52

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**
Laptulajdonos az úvidéki függetlenség és 48-as párt.

Közgazdaság.

A gyümölcsfák őszi ápolása.

Minden gazdának gondolnia kellene arra, hogy gyümölcsöse évről-évre jó terméseket adjon, mert ezáltal nemcsak házának gyümölcs

szükségletét tudja ellátni, holott a gyümölcs evése egészségi szempontból is nagyon fontos, hanem jelentékeny jövedelemre is tehetne szert, a mi vidékenként nagyon is számottevő összegekre rug.

Hazánk egyes területén is, így Kecske-méten s Nagy-Körös vidékén, Máramaros megyében, a gyümölcs termés értéke igen jelentős dolog, de főleg azután Tirolban nem egy község lakossága kizárólag gyümölcs terméssel él. Mig azonban Tirolban minden évben teremnek a fák s csak ritka eset az, hogy a termés gyengébb legyen, addig nálunk csak minden 2. 3. évben lehet jobb termésre számítani. Ennek a körülménynek egyedüli oka, hogy gyümölcsfáinkat nem trágyázzuk, e nélkül pedig a talaj nem tud a gyümölcsfáknak annyi táplálékot nyújtani, hogy azok minden évben teremhessenek. Meg kellene tehát szivlelni gazdáinknak, hogy a gyümölcsfákat is minden második évben okvetlenül trágyázzák, ha azt akarjuk, hogy azok állandóan jól teremjenek. Most ősszel van ennek a trágyázásnak az ideje, amely célra vagy istálló trágyát vagy műtrágyákat kell használni. Az istálló trágyának csak úgy lehet hatása, ha a fák alatt a földet felássuk és pedig a korona egész területe alatt s azt vastagon meghordatjuk istálló trágyával, azután pedig bekapáljuk azt. Ha azonban a törzs körül csak 1 méternyire kapáljuk fel és trágyázzuk meg, alig lehet hatása, mert hiszen a hajszál gyökerek legalább is olyan távolságban vannak a törzstől, mint az ág végek. Miután pedig ehhez a trágyázási módhoz sok istálló trágyára van szükség, a mivel a gazda nem rendelkezik, azért inkább a műtrágyákat kezdik erre a célra használni, a melyből szükség van egy egy fa részére, annak nagysága szerint, 3—8 kg. káli-szuperfoszfátra, a melyet szintén ősszel kell kihinteni olyan módon, hogy a fa koronája, tehát ág végei alatt egy m. szélességű és 1 1/2 m. átmérőjű gödröt ásunk a fa körül, ebbe szórjuk bele a káli-szuperfoszfátot s fedjük be azt ismét földdel. Tavaszkor még egy műtrágyát kell alkalmazni, a chilisálsótromot, a melyet a fa alatt szórunk el egyenletesen és pedig a fa nagysága szerint 1—2 kg.-ot. Ez nagyon könnyen oldódik és hamar lejut a földbe.

A ki minden második évben ilyen módon trágyázza gyümölcsfáit, az bizonyára tapasztalni fogja, hogy az sokkal egyenletesebben és sokkal bővebben terem s nagyon ritka év lesz az, mikor termést nem ad.

Borzasztó dolog, egyik éj-jel a másik után

álmatlanul és köhögve az ágyon ülni. A sok teától meg édességtől egészen oda van a gyomrom és mégsem vagyok jobban. — Vegyen valódi Fáy-féle sodeni ásvány-pasztillát. Ha reggel és este utasítás szerint használja, azonnal enyhülést fog érezni és megszabadul minden bajtól. A sodeni azonkívül nagyon előnyösen hat a gyomorra is. Egy doboz ára 1 korona 25 fillér.

Vezérképviselőt Magyarországra és Ausztriára:
W. Th. Gunzert cs. és kir. udv. szállító. Wien
Neugass⁹ 17.

Éltes úrinő, hogy főként éjjel ne lakjon egyedül, tisztességes izr. nőnek vagy leánynak ingyen adna lakást. Bővebbet a kiadó hivatalban

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

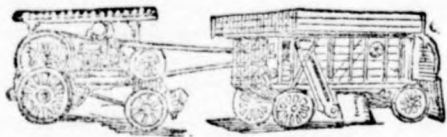
pótleka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszlanál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és újszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR MOTOROSZTÁLYA

A Monarchia legelőkelőbb gyára. — Egyedárusító: ABELES EMIL, Budapest, V. Váci-út 14.

Teljes cséplőgarnitúrák és malomberendezések.

Elismert tény, hogy cséplőgarnitúráink a leggazdaságosabbban és legmegbízhatóbban működnek.

Benzin
Nyersolaj
Szivógáz
Diesel

Motor

Szivógázmotorjaink, valamint Diesel rendszerű nyersolajmotorjaink üzemköltsége óránként 1-1 1/2 fillér. és lóerőnként

Eddig 50.000 lóerő üzemben!

Teljes transzmissiótelepek, gőzgépek, gőzkazánok és egyéb gépészeti berendezések.

Költségvetés-, árajánlat- és mérnöklátogatással díjmentesen szolgálunk.

Gyorsanfutó „IDEAL”

KERETFÜRÉSZEK

fűrésztelepek, asztalosműhelyek teljes berendezése.

SZIVATTYUK

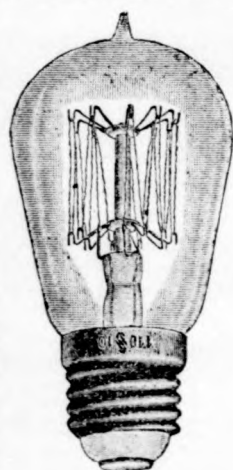
gőz-, transzmissió-, villany- vagy motor üzemre bármely vizellátási és ipari célra.

Ceres-Dij-kiírás 30.000 korona.

A beküldések véghatárideje közkívánatra 911. december 1-ig meghosszabbított!

Természetesen azon t. vevők is, kik már résztvettek, jogosítva vannak a véghatáridőig további papírszalagokat beküldeni s minden 5 szalagért további számot kapnak.

A legjobb fémszálas izzólámpa.
Árammegtakarítás kb. 60%.
Fehér fenynyel ég.
Rázkodásoknak ellenáll.
Égési óráinak száma meghaladja bármely izzólámpáét.

Tantal-Lámpa.

Minden helyzetben, tehát fölfelé állóan, ferdén, oldalt egyformán, kifogástalanul ég. Olcsóbb a többi fémszálas izzólámpánál. Nagyobb rendeléseknél magas engedmény.

Magyar Siemens-Schuckert-Művek

Budapest, VI., Teréz-körút 36.

Gondoljatok jövőtökre

Szükség ellen az ember önmagát és hozzátartozóit úgy óvhatja meg kétségtelenül legjobban, ha a

„B I O S” Temesvári Kölcsönös Segélyző Szövetkezet biztosítási kötvényeit megveszi. Mindenki biztosíthat itt magának tiz

krona egyszeri beiratási díj, 12 korona évi tagsági díj továbbá két korona esetenkénti elhalálozási járulék fejében már egy évi tagság után: keresetképtelenség esetén ötven korona havi segélyt, harminc évi tag- 600 kor. évi járadékot. Csekély havi járulék ellen mindenki ság után biztosíthat leányának kétezer korona hományt, fiának kétezer korona önállósítási támogatást. Ha a gyermek gondozója három évi tagság után meghal, megszűnnek a további befizetések és a leány 20-ik, a fiú 16-ik életévéig 30 korona havi járadékot kap, továbbá házasság, illetve nagykorúság idején a teljes hozományt és önállósítási támogatást. Az intézet a legnagyobb biztonságot nyújtja. — Ez évben a biztosított összeg 20 millióra rug. Az áampénztárban 200.000 korona biztosítéki alap van elhelyezve. Felvilágosítással és prospektussal szívesen szolgál a „Bios” Kölcsönös Segélyző Szövetkezet igazgatósága, Temesvár, Belváros Széchenyi utca 4. Képviselő: BOZSTY MLÁN, Zombor, III. Konyovits u. 16.

Ügyes és megbízható urak és hölgyek mint üzletszerzők kerestetnek

Szén-koksz.

Finom porosz szalon-köszén házba szállítva 4 kor. 20 fill.
B. légszeszkoksz 4 „ 80 „

Kapható:

BAUER GYULA

Ujvidék, Uszpen szka-utca 5. sz

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy én BUDAPESTEN elsajátítottam a francia legujabb és az összes divatu

HAJFÉSÜLÉST

teljes szakismerettel vállalom. Nagybecsű megbízását várva magamat ajánlva,

tisztelettel

Unger Irén

Ujvidék

Szalonka utca 6. sz.

